

הוסרו איכה בניגוד למה שניתן לשער על פי השכל הישרי. פתרון זה כמוהו כקריאת תגר על ההגדרה הסכימטית וההכללה הפשטנית (האפיינית כל־כך, כמדומה, לאמריקאים) ונגד כל אלה הפועלים מתוך בטחון גמור כי המציאות היא כזאת ולא אחרת וכי עתיד מסוים יהיה גובע בהכרח מהוה מסוים. המציאות תמיד היא שונה ממה שניתן להניח, איננה נתונה להבנה גמורה, ומולידה תוצאות אחרות מכפי שניתן לשער. כל אדם שאינו מביא זאת בחשבון עלול להגיע לכלל שגיאה הגובלת בפשע מוסרי.

כיצד לנהוג בחיים לאור הכרה זו? פאולר ניסה לעקוף את הדברים על־ידי שהחליט להימנע מן ההחלטה, בעיקר בשטח הפוליטי. אך הוא נוכח לדעת כי החיים מאלצים כל אדם לגקוט עמדה, "להיות צד". אכן, אין איזו דרך־ישר בה ילך האדם וטוב לו ולנפשו. הכל לא פשוט, הכל מסובך, לפעמים אפילו מוזר. הדבר היחיד, מסתבר, שתיתכן בו צלילות מפליאה בשלמותה הריהו, אולי, סגנון סיפורי כגון זה ש"האמריקני השקט" נתברך בו, להנאת כל קוראי הספר.

המאנדרינים

"המאנדרינים" הוא ספר ארוך ששריאתו שוטפת. הקריאה שוטפת אולי דווקא משום שהספר ארוך, בלתי תמציתי. הרי זה נסיון לתאר את דמותה של האינטליגנציה הצרפתית בשנים שלאחר מלחמת־העולם השנייה, ולא בציורים בודדים, סמליים, אלא בשורת תצלומים המוסרת דו"ח דוקומנטרי, הן על

האמריקני השקט

כך סופו של עולם. לא בהטח כי ב"יבבה". משפטו זה של אליוט כמו כשמש מוטו לכל יצירתו של גרהם גרין. לא הרגישות הנאצלים כי אם החולשות הקטנות. לא המוות העז והגיבורי כי אם ההישחקות האיטית. ואפילו ב"אמריקני השקט", סיפור המתרקם על רקע המלחמה בהודו־סין ומסתיים ברצח פאיל, האמריקאי הצעיר שהאמין בתוס־לב כי יש בידו להושיע את הודו־סין בעזרת "דרך־החיים האמריקאית", אפילו כאן אין לפנינו אלא צללי אפור לגיניהם.

רגשותיהם של בני־אדם לעולם אינם מוגדרים בקו ברור כי לעולם הם אמפיוולנטיים. פאולר, העתונאי האנגלי המפוקח, יריבו של פאיל באהבה — פאיל לקח ממנו את נערותו ילדת הודו־סין — מקנא בפאיל, מתעב את השקפת־העולם שלו בכלל ואת גישתו הפוליטית בפרט. ועם כל זאת, אי־כה אוהב הוא את פאיל. הסיבה לאהבה זו נעוצה אולי ברגשות הרחמים שפאיל מצורר בו, תחילה בשל "ירקותו" בהודו־סין וכ־חיים בכלל ואחר־כך עקב מותו בלא־עת. פאולר, כרוב גיבוריו של גרהם גרין, מרבה להתבלט בכעית הרחמים. הרחמים הריהם מחייבים את הגיבור לעשות את המעשה הלא־נכון, זה המכשיל אותו, ואשר הודות לו בכל־זאת הריהו נמצא זכאי למלכות־השמיים. הרחמים על עמה של הודו־סין גרמו לפאולר שיתן את ידו לרציתתו של פאיל, ומתוך שלא נהג לפי מידת הרחמים כלפי פאיל מכרסם איוה אי־סיפוק בנפשו, גם אם הביא לו מוות זה תועלת רבה.

כל הקשיים שעמדו בדרכו של פאולר

סימון דה־בובואר : המאנדרינים; תרגום : צבי ארד; ספרית פועלים / לכל; 587 ע'.

גראהם גרין : האמריקני השקט; תרגום : שושנה ודל; ספרית פועלים / לכל; 236 ע'.

מאהבה של הגברת. פרשת אהבה זו, ככל
פרשות האהבה שבספר, איננה דורשת ממך
מאמץ הכרוך בניסיון לשחזר בנפשך, על פי
אות ורמז, את מה שהיה. את מה שהיה
מספרים לך בגלוי, ואת כל מה שהיה. אין
מעלימים ממך דבר, אבל אי-כך נעלם הדבר
מנפשך. כמו שאומרים: "נכנס באוזן אחת
ויוצא בשניה". כך דרכה של רכילות, ואי-
פילו רכילות המסופרת בכשרון, ולא כך
דרכה של יצירה אמנותית, שבה כל "מועט"
מתזיק את ה"מרובה".

ד. ש.

היום השמיני בשבוע

וינסטון וג'וליה, גיבורי "1984" לג'ורג'
אזרול, בחרו במשכב בלתי-חוקי כמפלט
מאימת המציאות שסבבתם וכדרך-מרד יחיד
דה בשלטונה הכליכולי, הכל-רואה והכל-
שומע של המפלגה. פיטרק ואגנישקה, גי-
בורי "היום השמיני בשבוע" למארק הלאס-
קו, מכתתים רגליהם על מדרכותיה ובין
חורבותיה של ורשה — של העיר שעתה-
זה נמלטה מהתגשמותו של חזיון-הבלהות
האזרולי — בבקשם מקום שבו יוכלו לש-
כוח, בהתיחדותם, את המציאות המקיפתם.
הליכתם הנסערת, הנלאה-ראינה-נרפית. ה-
"קפקאית" לפרקים, אל אותו מקום נכסף,
שהוא סמל לכמיהת הדור למוד-ההלאות
וצמא-השקט, מסתיימת בלא-כלום. הם לא
ימצאוהו, עד אשר יפציע בשמי פולין בקרו
של... היום השמיני בשבוע.

לתשעת הסיפורים שבקובץ מכנה משו-

חיהם של הגיבורים הן על הבעיות הפילוסו-
פיות-הפוליטיות המעסיקות אותם. עכשיו,
בהמשך התפתחותה הפוליטית של הפרשה,
אי-אפשר שלא לחוש תוגת-מה נוכח ההת-
לבטויות שאין להן סוף בשאלות כגון:
האם יכול סופר מתקדם לעמוד מן הצד ולא
לקחת חלק בחיים הפוליטיים? האם רשאי
הוא לנהוג לפי צו המוסר גם אם בכך יימצא
מוקיע את אירוסריותם של הקומוניסטים
ונותן נשק בידי הריאקציה? — וכי' וכי'.
כה מרבים הם להתלבט וכה מרבים הם לר-
בר, ה"מאנדרניזם" האלה של צרפת!

בתצלומים שמציג הספר אתה רואה
דמויות מופרות; אם לא פגשת אותן בקפה
בסן-ז'רמן הרי ודאי מופרות הן לך מספריו
של סארטר ומספריה הקודמים של סימון
דה-בובואר. אמנם מדי פעם הם מצולמים
מזווית אחרת, גם הרפך הזוגות משתנה תמיד,
אבל בעיקרו של דבר לא השתנו הרבה. רוב
הגיבורים הם כבני שלושיס'זוחמש עד ארבי-
עים. הסופר המוכשר (הדגם: קאמי), הבודק
תמיד את בעיותיו האישיות לאור עקרונותיו
המקודשים, עווד בודק את בעיותיו לאור
עקרונותיו המקודשים. אהובתו המזקינה,
שהיתה פעם יפה כליכך, עודה שוקעת מטה-
מטה כאשר הוא עוובה לנפשה. לא נעדרת
כאן גם אותה דמות של גערה צעירה שנוצ-
רה כמו להדגים הלכה למעשה: אקסיסטנ-
ציאליזם לא בתיאוריה אלא בחיי יום-יום —
מיצוי הרגע בבואו. וכמוכן, האשה האיני-
טלקטואלית (הדגם: סימון דה-בובואר), זן
אשר עולמה הרוחני כה עשיר הוא, עודה
נקרעת בין חיצוניותה האצילית, הבללה,
ובין פנימיותה היוקרת בתאות. על כל אלה
נוסף הפעם סופר זקן, בעלה של הגברת
האינטלקטואלית (שלא קשה להותו כסארטר
הגם שדמותו מטושטשת), וסופר אמריקאי,

* "היום השמיני בשבוע" מאת מארק
הלאסקו; עברית: בנימין טנא; הוצאת
"ספרי גדיש", תל-אביב, תשי"ח; 207 ע'.